

Making Friday Into Erev Shabbos Kodesh

Part 1-Top 10 Halachos of Erev Shabbos

From Sefer Shmiras Shabbos KeHilchasa II Chapter 42

- 1. Laundering your clothing for Shabbos**

ה. מתקנת עזרא הסופר שיהיו העם מכבדים ביום חמישי בשבת מפני כבוד השבת, ולא ימתינו עד ערב שבת, כדי שיהיו פנויים להתעסק בערב שבת (יג) בצורכי שבת ו. מוטב לקנות צורכי שבת בערב-שבת מלקנותם ביום חמישי, כיון שאם יקנה בערב-שבת – ניכר הדבר יותר שהוא לכבוד שבת (יז), ויאמר בשעת הקניה שעושה כן לכבוד שבת (יח). כמה דברים אמורים, במצרכים שאינם צריכים הכנה מרובה, כמו משקאות וכדו', אבל מצרכים שצריכים עדיין הכנה מרובה, כמו בשר ודגים, מוטב לקנותם ביום חמישי בשבת, כדי שיהיה לו פנאי לטרוח בערב-שבת בהכנתם כה. מכבוד שבת ויו"ט הוא להיכנס בהם כשהוא מתאוה לאכול סעודת שבת (צ) או יו"ט (צא), וראה גם להלן פרק מז סעיף כא. ודין זה מתחלק לאופנים שונים, וכפי שיבואר.
- 2. Erev Shabbos Purchases**

כו. אסור לערוך בכל שעות היום של ערב-שבת או של ערב-יו"ט סעודה שאין רגילים בה בימות החול, כגון סעודת מרעים (צב), ואפילו סעודת-מצוה שאין זמנה דוקא ביום זה (צג), כגון סעודת סיום מסכתא שלא עכשיו גמרו ללמוד אותה, גם היא אסורה (צד).
- 3. Preparing your appetite for Shabbos**

מה. מצוה על האדם לרחוץ כל גופו בחמין (קנב) בערב-שבת ובערב-יו"ט, והוא מפני כבוד השבת והחג (קנג), ואם אי-אפשר לו לרחוץ כל גופו, ירחץ לפחות את פניו (קנד), ידיו ורגליו בחמין (קנה), ומצוה לחוץ הראש (קנו), ואף נוהגים לטבול במקוה-טהרה (קנז).
- 4. Bathing and Toiveling for Shabbos**

מו. וכן מצוה להסתפר ולהתגלח * (קנח) ולגזוז צפורניים ** בערב-שבת ובערב-יו"ט (קס). ומנהגים שונים בענין גזיזת הצפורניים – לא לגזוז של ידים ורגלים ביום אחד (קסא); לא לגזוז אותן כסדרן, אלא של שמאל (קסב) יתחיל באצבע קמיצה, ויפנה ימינה, והסימן דבהג"א, ושל ימין יתחיל באצבע הסמוכה לאגודל ויפנה ימינה, והסימן בדאג"ה (קסג); ואסור לזרוק את הצפורניים הגוזזות על נה. מצוה לכבד שבת ויו"ט בטאטוא הבית ובסידורו מבעוד יום (קצט), בהצעת מפה על השולחן שאוכלים עליו (ר), מכניסת היום ועד אחרי הבדלה, ובמוצאי-שבת עד אחרי סעודת "מלוה מלכה" (רא), וראוי להציע מפה על כל השולחנות שבבית (רב).
- 5. Haircut, Shave & Trim Nails for Shabbos**

נו. "וכבדתו" (רג), ודרשו חז"ל, שלא יהיה מלבושך של שבת ושל חג כמלבושך של חול (רד), וילבש בגדי שבת וחג מיד אחרי שגמר להתרחץ (רה) לכבוד שנים מקרא ואחד תרגום
- 6. Sweeping, straightening & Setting the table for Shabbos**

נז. חייב כל אדם להשלים פרשיותיו עם הציבור, דהיינו שיקרא (ריד) כל שבוע את פרשת השבוע, שנים מקרא ואחד תרגום (רטו), וירא-שמים ילמד גם פירוש רש"י לפרשה (רטז).
- 7. Special Clothing for Shabbos**

סא. מצוה לטעום מכל תבשיל בערב-שבת כדי לוודא שטעמו טוב, ואינו צריך עוד כל תיקון (רלה). ובערב-שבת חזון לא יבלע את שהוא טועם מן התבשיל הבשרי, כי הרי המנהג הוא לא לאכול בשר בתשעת הימים אשר מראש-חודש אב, חוץ מבשבת
- 8. Shnayim Mikra-Learning the parsha for Shabbos**

סט. מצוה שימשמש אדם בכליו (בכיסו בגדיו וכדו') בערב-שבת סמוך לחשיכה, פן יש בהם דבר ויוציאו לרשות-הרבים, וכן מצוה שימשמש אדם בכליו בערב-שבת ובערב-יו"ט סמוך לחשיכה, שמא יש בהם דבר מוקצה שאסור לטלטלו, וראה לעיל פרק יח סעיף מז.
- 9. Tasting the food for Shabbos**
- 10. Checking Your clothes for Muktzah for Shabbos**

Part 2 - Divrei Hashkafa on the special energy and significance of hachana le'Shabbos Kodesh

I. Am Yisrael Cannot be defeated because we are always preparing for Shabbos

ספר עשר צחצחות-על רבי אלימלך מליזאנסק זי"ע

אך האמת, שהיה קשה בעיני הרשע וכקוץ בעיניו ההכנות שישראל עושים קודם כל מצוה, וממש כל השנה כל עבודתם וטרחתם רק לקיים המצות. למשל על פסח, כמה וכמה עבודות ויגיעות וטרחות הוא עושה, תיכף משעת קציר חטים מייגע את עצמו ולשמור אותו כל השנה, ובפרטי קודם החג על כל דבר ודבר בפרטות. ועל שבת קודש כמעט כל השבוע כל יגיעתו להכין על שבת, וכל המוסיף מוסיפים לו. וכן כך על כל מצוה ומצוה: על אתרוג; על סוכה; וכמעט כל השנה הוא מוטרד לקיים המצות, ודו"ק. ובזה יבא על נכון דמפקי כולה שתא בשבת ופסח, עד כאן לשונו.

פה. **כתב** לי מחותני הגאון החסיד מפלונסק שיחיה, כי ראה בכתב יד קדשו הרב חסידא ופרישא רבי דובעריש שוחט ובודק מרישא שכתב, וזה לשונו: שמעתי מהרב הקדוש רבי אלעזר שליט"א בן הרב הקדוש רבי אלימלך זצלה"ה, שהיה מדייק בגמרא מגילה (יג. ב) במסירה של המן הרשע (אסתר ג, ח): 'ואת דתי המלך אינם עושים', דמפיק לכולה שתא בשבת היום פסח היום. פירש רש"י, שבת היום פסח היום ואנו אסורים במלאכה. וקשה, איך מפני שבת ופסח אמר דמפקי כולה שתא?

II. All of life in this world is like preparing for Shabbos

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ג עמוד א

אלא כך אומרים [העובדי כוכבים] לפני [הקב"ה]: רבש"ע, ישראל שקיבלוה היכן קיימוה? אמר להם הקב"ה אני מעיד בהם שקיימו את התורה [כולה]. אומרים לפניו: רבש"ע, כלום יש אב שמעיד על בנו? דכתיב: בבני בכורי ישראל! אמר להם הקב"ה: שמים וארץ יעידו בהם שקיימו את התורה כולה. אומרים לפניו: רבש"ע, שמים וארץ נוגעין בעדותן, שנאמר: אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת!... אמר להם הקב"ה: מכם יבאו ויעידו בהן בישראל שקיימו את התורה כולה, יבא נמרוד ויעיד באברהם שלא עבד עבודת כוכבים, יבא לבן ויעיד ביעקב שלא נחשד על הגזל, תבא אשת פוטיפרע ותעיד ביוסף שלא נחשד על העבירה, יבא נבוכדנצר ויעיד בחנניה מישאל ועזריה שלא השתחוו לצלם, יבא דריוש ויעיד בדניאל שלא ביטל את התפלה, יבא בלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליפז התימני ויעידו בהם בישראל שקיימו את כל התורה כולה, שנאמר: ויתנו עידיהם ויצדקו. אמרו לפניו: רבש"ע, **תנה לנו מראש ונעשנה**, אמר להן הקב"ה **שויטים שבעולם, מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת?** אלא אף על פי כן, מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, לכו ועשו אותה...

תולדות יעקב יוסף ויקרא פרשת בהר

כל ימי אדם בעולם הזה שהוא הכנה לשבת, כמו ערב שבת המכין לשבת, כך בכל ו' ימי השבוע שהם כל שנותיו של אדם יעשה הכנה לשבת

תפארת שלמה מועדים שבת קודש

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם. דהנה אמרו חז"ל בגמ' ברכות רב צלי של שבת בערב שבת. הכוונה להם בזה **כי הנה כל העבודות של האדם בעולם הזה הוא רק הכנה לעוה"ב יום שכולו שבת. נמצא העבודות העולם הזה נקרא ערב שבת.** כמ"ש רז"ל מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. וז"פ רב צלי של שבת בע"ש מעין עוה"ב טעם בע"ש בעולם הזה. וזה ושמרו בני"י את השבת בעולם הזה לעשות את השבת לעולם הבא ליום שכולו שבת כי אז יהי' העבודות בשלימות כולו טוב:

III. Yearning for Shabbos

חזקוני דברים ה' יב שמור את יום השבת... דבר אחר שמור את יום השבת, לשון "ואביו שמר את הדבר", המתן מבעוד יום מתי תבא שבת לקדשה, כדר' ינאי שהיה מתעטף ואומר בואי כלה בואי כלה. דבר אחר זכור נאמר ליורדי הים ושמור ליושבי היבשה **אור החיים שמות פרשת כי תשא פרק לא** עוד ירצה על דרך אומריו (בראשית ל"ז י"א) ואביו שמר את הדבר פירוש ממתין ומצפה מתי יבא, והכוונה בזה לצוות שלא יהיה השבת כדבר טורח לצד מניעת מלאכת הרצון ומצוא החפץ אלא צריכין לשמוח בו בשלימות הרצון וחפץ בדבר ותמיד יהיה ממתין ומצפה מתי יבא, ואומרו לעשות את השבת לשלול הכוונה כחפץ מצות השבת למרגוע הגוף ולעונג אשר יתענג אלא לצד עשית מצות השבת ולא לתכלית המורגשות:

IV. Beitza 16a - Hillel and Shammai - 2 models of living for Shabbos during the week

שמות פרשת יתרו פרק ב

(ח) **זכור את יום השבת לקדשו: (ט) ששית ימים תעבד ועשית כל מלאכתך: (י) ויום השביעי שבת ליקחך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך וביתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך: (יא) פי ששית ימים עשה יקחך את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי על פני ברכך יקחך את יום השבת ויקדשהו:**

רמב"ן שמות פרשת יתרו פרק ב

וכתב רש"י בפירוש זכור תנו לב לזכור תמיד את יום השבת שאם נזדמן לו חלק יפה יהא מזמינו לשבת, וזו ברייתא היא ששנויה במכילתא (כאן) כך, רבי אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן גרון אומר זכור את יום השבת לקדשו, תהא זכורו מאחד בשבת שאם נזדמן לך חפץ יפה תהא מתקינו לשבת. אבל בלשון יחיד שנויה, ואינה כהלכה, שהרי בגמרא (ביצה טז א) אמרו תניא אמרו עליו על שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, כיצד מצא בהמה נאה אומר תהא זו לכבוד שבת, למחר מצא אחרת נאה הימנה מניח השניה ואוכל את הראשונה, אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה בו, כל מעשיו היו לשם שמים, שנאמר (תהלים סח כ) ברוך ה' יום יום יעמס לנו. תניא נמי הכי, בית שמאי אומרים בחד בשביך לשבתך, וב"ה אומרים ברוך ה' יום יום יעמס לנו: **ובמכילתא אחרת (מכילתא דרשב"י) שמאי הזקן אומר זכירה עד שלא תבא, שמירה משתבא, ומעשה בשמאי הזקן שלא היה זכרון שבת זו מפיו, לקח חפץ טוב אומר זה לשבת, כלי חדש אומר זה לשבת.** אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה בו שהיה אומר כל מעשיך יהיו לשם שמים. והלכה היא כדברי ב"ה:

תלמוד בבלי מסכת ביצה דף טז עמוד א תניא, אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה אומר: זו לשבת. מצא

אחרת נאה הימנה - מניח את השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים. שנאמר ברוך ה' יום יום.

תניא נמי הכי: בית שמאי אומרים: מחד שביך לשבתך, ובית הלל אומרים: ברוך ה' יום יום.

רש"י ואוכל את הראשונה - נמצא אוכלה לזו, כדי שתהא היפה נאכלת בשבת, דהויא לה אכילתה של הראשונה לכבוד שבת. **לשם שמים** - בוטח שתזדמן לו נאה לשבת. **מחד שביך לשבתך** - מאחד בשבת שלך תן לבך לשבת הבאה. **יום יום** - יעמס לנו את צרכינו ועזרתנו.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת ביצה דף טז עמוד א

אוכל לכבוד שבת כו'. עיקר טעם הענין בזה נראה כמ"ש לעיל זכרהו מאחר שבאת להשכיחו שבכל יום מששת ימי השבוע יזכור אותו להכין לו על צד היותר טוב כמ"ש מחד משביך כו' ואמר שהלל מדה אחרת היתה בו וכו' כלומר דודאי מדת שמאי מעולה וטובה היא אלא שזה מדה אחרת שיותר טובה ומעולה ממנה סותרת אותה דהיינו מדת הבטחון שבוטח בהקב"ה שיזמין לו הקב"ה נאה ממנה וקאמר שכל מעשיו כו' שאל תאמר שזו מדת רעבתנות כמ"ש הרוג בקר שחוט צאן וגו' כי מחר נמות וע"כ אמר שהרי כל מעשיו של הלל לש"ש הוא יש לנו לתלות גם זה המעשה היה לשם שמים ממדות הבטחון ומייתי ברוך ה' יום יום יעמס וגו' כלומר שיש לברך להקב"ה על כל מה שממציא לנו בכל יום ויום לבטוח בו שהוא יעמוס לנו עוד לימים הבאים וק"ל:

משנה ברורה סימן רנ

והסכימו הרבה פוסקים שגם הלל מודה שכדברי ב"ש עדיפא טפי אלא שהיה בוטח בה' שבודאי יזמין לו לשבת מנה יפה משאר הימים וכדי לחזק מדת בטחונו היה נוהג כן אבל בשאר כל אדם שאין בטחונו חזק כ"כ גם הוא מודה דכשמאי עדיפא טפי [ו] ופשיטא בדבר שאינו שכיח לקנות כשיזדמן לו דבר שלא יהיה נפסד אזי יניח אותו לשבת.

V. Your Eternal Shabbos will begin at the time you began preparing for Shabbos

חפץ חיים - שם עולם חלק א פרק ז

ושמעתי בשם גדול הדור אחד שאמר לפי מה שידוע מחז"ל דמי ששומר שבת בעוה"ז אז גם שם אפילו אם נתחייב ח"ו עונש גיהנם עבור עונותיו אינו נענש ביום השבת (***) דנחשב לאיש ההוא זמן שבת מעת שהתחיל בע"ש להתעסק בצרכי שבת ומגין עליו זכות שבת וע"כ מאד צריך להשתדל בענין צרכי שבת וייטב לו בזה ובבא:

VI. Shabbos Preparations- No Shortcuts

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנ -הכנת הסעודות לשבת

סעיף א ישכים בבוקר ביום ששי להכין צרכי שבת, ואפילו יש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום דבר לצרכי שבת כדי לכבדו, כי רב חסדא היה מחתך הירק דק דק; ורבה ורב יוסף היו מבקעין עצים; ור"ז היה מדליק האש; ורב נחמן היה מתקן הבית ומכניס כלים הצריכים לשבת ומפנה כלי החול ומהם ילמד כל אדם, ולא יאמר: לא אפגום כבודי, כי זה הוא כבודו שמכבד השבת.

VII. Yosef Mokir Shabbos

תלמוד שבת קי"ט

יוסף מוקיר שבי הוה ההוא גוי בשבבותיה דהוה נפישו נכסיה טובא אמרי ליה כלדאי כולהו נכסי יוסף מוקר שבי אכיל להו אזל זבניהו לכולהו ניכסי זבן בהו מרגניתא אותבה בסיינה בהדי דקא עבר מברא אפרחיה זיקא שדייה במיא בלעיה כוורא אסקוה אייתוה אפניא דמעלי שבתא אמרי מאן זבין כי השתא אמרי להו זילו אמטוהו לגבי יוסף מוקר שבי דרגיל דזבין אמטוהו ניהליה זבניה קרעיה אשכח ביה מרגניתא זבניה בתליסר עיליתא דדינרי דדהבא פגע ביה ההוא סבא אמר מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא

VIII. Becoming Erev Shabbos Jews

From Al HaTeshuva of Rav Yosef Dov HaLevi Soloveitchik ztz"l

Allow me, please, to make a "private confession" concerning a matter that has caused me such loss of sleep. I am not so very old, yet I remember a time when ninety percent of world Jewry were observant and the secularists were a small minority at the fringes of the camp. I still remember – it was not so long ago – when Jews were still close to G-d and lived in an atmosphere perverted with holiness. But, today, what do we see? The profane and the secular are in control wherever we turn.

Even in those neighborhoods made up predominantly of religious Jews one can no longer talk of the "sanctity of the Sabbath day." **True, there are Jews in America who observe the Sabbath. The label "Sabbath observer" has come to be used as a title of honor in our circles, just like "Harav HaGaon" – neither really indicates anything and both testify to the lowly state of our generation. But it is not for the Sabbath that my heart aches, it is for the "eve of the Sabbath."** There are Sabbath-observing Jews in America, but there are not "erev-Sabbath" Jews who go out to greet the Sabbath with beating hearts and pulsating souls. There are many who observe the precepts with their hands, with their feet and/or with their mouths – but there are few, indeed, who truly know the meaning